

Task Force Kwetsbare groepen
Consultatiegroep

Thematiek: Kwetsbare groep

Vreemdelingen die niet kunnen terugkeren naar hun land van herkomst omwille van de Covid-pandemie

1. Probleemsituatie

Beschrijf een probleem dat het gevolg is van de COVID-19-crisis of dat verergerd is door de Coronaviruscrisis Covid-19. Gelieve specifiek en bondig te zijn en de causale verbanden uit te leggen (maximum 15 regels).

Verschillende vreemdelingen die een Bevel om het grondgebied te verlaten (BGV) kregen kunnen omwille van de wereldwijde COVID pandemie hieraan geen gevolg geven. Zij bevinden zich in een overmachtssituatie. Het Hof van Cassatie heeft duidelijk beslist dat **vreemdelingen zonder wettig verblijf die niet naar hun herkomstland kunnen terugkeren** maatschappelijk dienstverlening moeten krijgen¹. “Hun recht op een menswaardig leven moet worden gewaarborgd en zij moeten toegang kunnen krijgen tot sociale steun.

Nu neemt de POD MI enkel deze gevallen de kosten voor maatschappelijke dienstverlening ten laste en betaald deze terug aan de OCMW's voor vreemdelingen met een **verlenging van BGV (toegekend door de Dienst Vreemdelingenzaken, DVZ) wegens geboorte, zwangerschap of medische redenen**. Maar voor anderen (met verlenging van het BGV voor andere redenen, of zonder verlenging van hun BGV) zullen de meeste OCMW's steun weigeren en moet de betrokkene via de arbeidsrechtbank deze steun afdwingen, ook als de aanvrager in een duidelijke overmachtssituatie zit. De effectieve steun hangt dus van de verlenging van het BGV door DVZ terwijl deze voorwaarde niet opgelegd is door het Hof van Cassatie. Bovendien is het op dit moment onduidelijk of DVZ nog BGV's verlengt op basis van de huidige situatie. Mensen zijn dus verplicht om naar de arbeidsrechtbank te stappen, wat ook vermijdelijke werkingskosten en rechtsbijstandskosten met zich meebrengt.

2. Gewenste situatie

Wat zou de gewenste situatie zijn om de hierboven beschreven situatie te voorkomen EN/OF te verhelpen? (Beschrijf het verwachte resultaat en niet de middelen om het te bereiken maximum 5 regels).

De POD MI neemt nu enkel de financiële steun ten laste wanneer het BGV door overmacht werd verlengd wegens zwangerschap, geboorte of medische redenen of ingeval van een rechterlijke beslissing. Deze mogelijkheid moet uitgebreid worden naar andere situaties van medische, administratieve of praktische overmacht voor personen die behoeftig zijn.

¹ Overwegende dat uit de opzet van de wet blijkt dat die beperking¹ uitsluitend geldt voor de vreemdelingen die weigeren gevolg te geven aan het bevel om het grondgebied te verlaten, maar niet voor hen die om redenen, onafhankelijk van hun wil, verhinderd zijn naar hun land van herkomst terug te keren; dat het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn ten aanzien van laatstgenoemden gehouden blijft tot maatschappelijke dienstverlening tot het ogenblik waarop zij in staat zijn het grondgebied effectief te verlaten;” (Cass. 18 december 2000, rol nr. S980010F, juridat.be) Het is ook vaste rechtspraak dat vreemdelingen die geen gevolg kunnen geven aan het BGV omwille van medische redenen recht hebben op steun. (Grondwettelijk Hof, arrest nr. 80/99, 30 juni 1999; Cass, 15 februari 2016, S.15.0041.F).

Task Force Kwetsbare groepen
Consultatiegroep

Personen die zich in de onmogelijkheid bevinden om terug te keren naar hun land van herkomst, zouden maatschappelijke dienstverlening moeten krijgen van het OCMW, zonder voorafgaandelijk te moeten procederen voor de arbeidsgerechten.

3. Belangrijkste betrokkenen / verantwoordelijken

Welke diensten, administraties, verenigingen spelen een rol bij de probleemsituatie?

Welke overheden en/of ministers hebben bevoegdheden in verband met de probleemsituatie?

POD MI, OCMW's

Minister Ducarme

4. Voorstel van actie en/of van maatregel

Beschrijf de acties en de middelen voor de uitvoering ervan om het verwachte resultaat te bereiken.

- a) De POD MI geeft duidelijke richtlijnen aan OCMW's zodat de terugvordering van de maatschappelijke dienstverlening wordt voorzien voor vreemdelingen zonder wettig verblijf die het grondgebied niet kunnen verlaten wegens overmacht (medische of administratieve of praktische) zoals gesteld door het Hof van Cassatie en het Grondwettelijk Hof. De praktische onmogelijkheid wordt bv. met informatie over de reisbeperkingen van IATA aangetoond (zie <https://www.iatatravelcentre.com/international-travel-document-news/1580226297.htm>)
- b) De POD MI dringt aan bij de OCMW's om de rechtspraak in verband met sociale steun bij 'onmogelijke terugkeer wegens medische overmacht' te respecteren en in beleid op te nemen, zodat dit niet meer eerst moet geëist worden via de rechtbank. Ook indien deze rechtspraak betrekking heeft op het OCMW van de vorige verblijfplaats van de betrokkene, engageert zich het nieuwe bevoegde OCMW ertoe om de sociale steun toe te kennen indien uit het sociaal onderzoek blijkt dat de betrokkene aan de voorwaarden voldoet.
- c) Bij een eerste lopend of een verlengd bevel, moet er steeds recht op maatschappelijke dienstverlening zijn indien de vreemdeling recht had op maatschappelijke dienstverlening bij de betekening van het bevel en behoeftig is (volgens Artikel 57, §2, vijfde lid van de OCMW-wet)